

UHA2015-020211, 89890301

Kehitysmaat, IDEA**OSA 1: TIIVISTELMÄ**

International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA) on hallitusten välinen järjestö, jonka tavoitteena on kehitys- ja siirtymätalouden maiden demokratiakehityksen, demokraattisten instituutioiden ja toimijoiden tukeminen. IDEA:n toiminta perustuu jäsenmaiden hallitusten antamaan tukeen. Järjestö edistää poliittisten päättäjien, kansalaisyhteiskunnan ja tutkijoiden välistä vuoropuhelua, tekee alan tutkimusta ja tarjoaa apuvälineistöä demokratiakehityksen tueksi. IDEA:lle on keskeinen asema alueellisten järjestöjen kuten Euroopan komission, Afrikan Unionin ja Arabiliiton välisessä demokratiayhteistyössä sekä YK:n demokratiarahaston partnerina demokratiatuessa. Järjestöllä on alueelliset ohjelmansa Afrikassa, aasiassa, latinalaisessa Amerikassa sekä Pohjois-Afrikassa ja Lähi-Idässä. Järjestöjen perinteisin toimiala on vaalijärjestelmien kehittäminen ja tuki. Sittemmin järjestön toiminta on kehittynyt mm. perustuslakikehityksen tukemisessa sekä puolue- ja poliittisen toiminnan laittoman rahoituksen torjunnassa. Suomi on korostanut järjestön työssä naisten tasavertaisia osallistumismahdollisuuksia. Suomi on ollut IDEA-järjestön jäsen sen perustamisvuodesta 1995. Suomen lisäksi järjestön jäsenenä on nykyisin 27 muuta hallitusta; jäsenyyden ehtona on suhteellisen pitkälle kehittynyt demokratia. Suomen edustajana järjestön neuvostossa toimii ihmisoikeus- ja demokratiasuurlähettiläs (UM) ja järjestön hallituksessa on toiminut suomalaisia vaikuttajia kuten presidentti Martti Ahtisaari, valtioneuvos Harri Holkeri ja europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen. Järjestölle esitetään yleistukea vuodelle 2015 yhteensä 1 100 000 euroa.

OSA 2: TARKASTUSLISTA**1. Hankkeen ODA-kelpoisuus (pituus max ½ sivua)**

IDEA:n DAC-päätavoite on osallistava kehitys/hyvä hallinto? Kyseessä on maittain kohdentamaton toiminta. IDEA:lle annettava yleistuki on ODA-kelpoista ja järjestön kanssa voidaan tehdä ODA-kelpoisuuden täyttävä sopimus

2. Ketkä ulkoisainhallinnon henkilöt ovat olleet mukana valmistelussa ja missä roolissa?

Esityksen on valmistellut vastuussa oleva Ihmisoikeuspolitiikan yksikkö. Yksikössä vastuuvirkamies on ihmisoikeussuurlähettiläs Rauno Merisaari. Demokratiatukeen liittyvissä kysymyksissä viiteryhmänä on ministeriön sisäinen demokratiatukiverkosto, jonka yhteyshenkilönä kehityspoliittisella osastolla on neuvonantaja Jaakko Jakkila .

3. Hankkeen tulostavoitteet

Kansainvälinen demokratia- ja vaaliapuinstituutti (International Institute for Democracy and electoral assistance, IDEA) on hallitustenvälinen järjestö, joka edistää demokratiaa useissa kehitysmaissa ja uusissa demokratioissa sekä alueellisten hallitusten välisten järjestöjen, kuten Euroopan unionin, Afrikan unionin, Arabiliiton ja Amerikan valtioiden järjestön keskinäistä demokratia-yhteistyötä.

Yleisen asiantuntija-avun rinnalla järjestö on lisännyt maa- ja teemakohtaisia poliittisia ohjelmia esimerkiksi Suomelle tärkeän naisten osallistumismahdollisuuksien edistämiseksi sekä ottanut huomioon lisääntyvässä määrin yhteiskunnallisesta päätöksenteosta syrjässä pidettyjen väestöryhmien, kuten alkuperäiskansojen ja vammaisten henkilöiden oikeuksia.

Toiminta IDEA:ssa on Suomen ulko- ja kehityspolitiikkaan sisältyvän demokratiatuen yksi keskeisimmistä muodoista. Suomi on järjestön neuvoston ja vuoden 2014 alusta sen johtoryhmän jäsen. Suomen edustajana toimii ihmisoikeus- ja demokratiasuurlähettiläs. Kiertävän puheenjohtajuuden johdosta Suomella on mahdollisuus tulla valituksi järjestön puheenjohtajamaaksi vuonna 2018.

Järjestön johtokunnassa ovat toimineet presidentti Martti Ahtisaari sekä valtioneuvos Harri Holkeri ja europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen. Tällä hetkellä johtokunnassa ei ole suomalaista yhteiskuntavaikuttajaa, mutta järjestön pääsihteerin on pyytänyt Suomea harkitsemaan ehdokkaan asettamista vapautuville johtokunnan paikoille, joista päätetään hallintoneuvoston kokouksessa marraskuussa 2015.

Suomessa IDEA toimii ulkoasiainministeriön ohella yhteistyössä oikeusministeriön, Kuopion kriisinhallintakeskuksen sekä eduskuntapuolueiden yhteistyöjärjestö Demo ry:n kanssa. Yhteistyötä eduskunnan kanssa ollaan kehittämässä.

IDEA:n toiminta perustuu lähes pelkästään jäsenmaiden hallitusten antamaan tukeen. IDEA:n perustajajäsenenä Suomi on pyrkinyt lukeutumaan järjestön merkittävimpien tukijamaiden joukkoon. Nykyisin IDEA:lle myönnettävä perustuki on ainoa Suomen järjestölle antama pysyvämpikestoinen tuen muoto.

Suomi on nostanut tukensa määrää järjestölle kahden viime vuoden aikana: vuonna 2014 Suomen tuki oli 1 000 000 euroa ja vuonna 2013 800 000 euroa, vuonna 2012 se oli 500 000 euroa ja ollen sitä ennen usean vuoden ajan 345 000 euron tasolla. Järjestön budjetti on yli kaksinkertaistunut tänä aikana ollen nykyisin yli 20 miljoonana tasolla. Suomi lukeutuu suurtukijoiden Ruotsin, Norjan ja Alankomaiden jälkeen tulevaan huomattavien tukijamaiden joukkoon.

Järjestön toimintaa arvoidaan säännöllisesti sekä ulkoisin arvioinnein että jäsenmaiden toimesta järjestön toimielimissä.

4. Suomen kehityspolitiikan periaatteiden huomioiminen

Demokratiatoiminta perustuu oikeudellisesti keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin; toiminta on tältä osin ihmisoikeusperustaista.

Järjestö on lisännyt maa- ja teemakohtaisia poliittisia ohjelmia esimerkiksi Suomelle tärkeän naisten osallistumismahdollisuuksien edistämiseksi sekä ottanut huomioon lisääntyvässä määrin

5. Hankkeen toteutettavuus (vrt. hankemanuaali Osa I, luvut 3.1., 3.2. ja 3.3.), max ½ sivua

Demokratia on laaja-alainen aihekokonaisuus. Tämän vuoksi IDEA:n hankkeita on kehitetty yhä kohdennetummiksi, joka on lisännyt vaikutusten mitattavuutta ja auttanut toimintojen kehittämistä. Osoituksena järjestön toiminnan tarpeesta ovat sen saamat lukuisat yhteistyöpyynnöt erityisesti vaaliavun alueella, jossa IDEA on lähes ainoa toimija. Järjestön käsikirjojen, demokratiaportaalien sekä koulutustilaisuuksien käyttäjämäärät ovat olleet jatkuvassa kasvussa.

IDEA toimii lähtökohtaisesti vain niissä maissa, jotka ovat halukkaita tekemään sen kanssa yhteistyötä. Tämä lisää toiminnan tuloksellisuutta.

Kansainvälisessä demokratiakehityksessä eletään eräänlaista valintojen aikakautta. Useat maat ovat siirtyneet yksinvaltaisista järjestelmistä ainakin muodollisesti monipuoluejärjestelmiin. Demokratian vakiintuminen edellyttää kuitenkin sekä poliittista että teknistä tukea uusille demokratioille. Yksittäisten maiden demokratiakehityksen edistys- tai taka-askelilla saattaa olla myös laajempaa alueellista merkitystä naapurimaissa. IDEA:lla on hyvät edellytykset demokraattisten toimintatapojen ja instituutioiden vahvistamiseen neutraalin taustansa sekä ammattimaisen työskentelytapansa ansiosta.

Alueellisilla hallitusten välisillä järjestöillä on yhä suurempi merkitys alueensa maiden demokratiakehityksen edistämisessä ja seurannassa, ml. vertaisarviot ja vaalien monitorointi. IDEA on jo pitkään panostanut yhteistoimintaan alueellisten järjestöjen kanssa.

IDEA:lla on lisäksi omat alueelliset ohjelmansa kaikissa maanosissa. Toiminnan painopistealueet ovat: vaaliprosessien tekninen tukeminen, perustuslain ja muun lainsäädännön tukeminen, poliittisten puolueiden ja puoluelaitosten tukeminen sekä muiden demokraattisten instituutioiden tukeminen, IDEA on myös kehittänyt demokratian kansallisia mittaamismenetelmä, joita useiden maiden hallitukset ovat käyttäneet demokratiakehityksensä apuna.

6. Hankkeen identifiointi ja rajaus

Kyseessä on yleistuki järjestön toiminnalle.

7. Riskit ja oletukset (vrt. hankemanuaali Osa I, luku 3.4.), (max ½ sivua)

IDEA on 28 demokraattisen maan muodostama järjestö, jonka toimintaa ohjaavat monivuotiset ja vuosittaiset ohjelmat. Demokratia- ja turvallisuustilanteiden muuttuessa järjestön hallintoelimet tekevät tarkistuksia ohjelmiin.

8. Avun tuloksellisuuden liittyviä kysymyksiä

Järjestö korostaa toiminnassaan paikallisten toimijoiden roolia ja omistajuutta.

9. Hankkeen hallintomalli

Suomi seuraa yleistukensa käyttöä ja koko järjestön toimintaan osallistumalla sen hallintoneuvoston työhön ja olemalla hallintoneuvoston ohjausryhmän (steering committee) jäsen.

10. Hankkeen rahoitus ja varainkäyttötavat sekä sopimuskysymykset, (max ½ sivua)

Suomi on nostanut tukensa määrää järjestölle kahden viime vuoden aikana: vuonna 2014 Suomen tuki oli 1 000 000 euroa ja vuonna 2013 800 000 euroa, vuonna 2012 se oli 500 000 euroa ja ollen sitä ennen usean vuoden ajan 345 000 euron tasolla. Järjestön budjetti on yli kaksinkertaistunut tänä aikana ollen nykyisin yli 20 miljoonana tasolla. Suomi lukeutuu suurtukijoiden Ruotsin, Norjan ja Alankomaiden jälkeen tulevaan huomattavien tukijamaiden joukkoon.

11. Budjetti

Järjestön toteutunut tulo- ja menobudjetti vuodelle 2014 olivat molemmat runsaat 22 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 budjetin suuruudeksi on arvioitu 21,939,996 euroa.

OSA 3: ESITYS

12. Esitys

Esitetään, että maksetaan varsinaisen kehitysyhteistyön momentilta 24.30.661 yleistukena järjestölle 1 100 000 euroa.

Yksikönpäällikkö:

Nina Nordström

Yksikönpäällikkö

Esittelijä:

Rauno Merisaari

ihmisoikeussuurlähettiläs